

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par iekšējo ūdensceļu kuģu kuģošanas licenču savstarpēju atzīšanu” (kodificēta versija)

COM(2008) 37 galīgā redakcija — 2008/0021 (COD)

(2008/C 204/12)

ES Padome saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 80. panta 2. punktu 2008. gada 13. februārī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par iekšējo ūdensceļu kuģu kuģošanas licenču savstarpēju atzīšanu” (kodificēta versija)

Tā kā priekšlikuma saturs ir pilnībā pieņemams un attiecībā uz to nav nepieciešami nekādi Komitejas komentāri, Komiteja 443. plenārajā sesijā, kas notika 2008. gada 12. un 13. martā (12. marta sēdē), ar 121 balsīm par un 6 atturoties, nolēma sniegt pozitīvu atzinumu par ierosināto dokumentu.

Briselē, 2008. gada 12. martā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu, ar ko groza Direktīvu 67/548/EEK un Regulu (EK) Nr. 1907/2006”

COM(2007) 355 galīgā redakcija — 2007/0121 (COD)

(2008/C 204/13)

Padome saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 95. pantu 2007. gada 13. jūlijā nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu, ar ko groza Direktīvu 67/548/EEK un Regulu (EK) Nr. 1907/2006”.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa atzinumu pieņēma 2008. gada 26. februārī. Ziņotājs — David Sears kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 443. plenārajā sesijā, kas notika 2008. gada 12. un 13. martā (12. marta sēdē), ar 124 balsīm par un 2 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

arī atbalstītu ekonomiski mazāk attīstīto valstu centienus nodarbināto un patērētāju drošības un veselības aizsardzības jomā.

1.1 ANO, rīkojoties tās dalībvalstu uzdevumā, ir ierosinājusi “vispārēji saskaņotu sistēmu” (GHS), nosakot kritērijus un metodes, kas lietojamas “ķīmisko vielu klasificēšanā, iepakojšanā un marķēšanā”. Tas darīts, lai veicinātu globālo tirdzniecību, kā

1.2 EESK pilnībā atbalsta vispārēji saskaņotas sistēmas izveidošanu, Komisijas ierosināto īstenošanas tiesību aktu formu un

juridisko pamatu, kā arī grafiku, kādā ražotājiem un piegādātājiem minētā sistēma jāievieš un kurš sakrīt ar Regulā (EK) Nr. 1907/2006 (REACH) noteikto "vielu" reģistrēšanas termiņu.

1.3 EESK arī piekrīt Komisijas vērtējumam, ka izmaiņas sistēmā, kas ES veidota pēdējo 40 gadu laikā, ir nenovēršamas un tiek plaši atbalstītas, taču šķiet, ka īstermiņā ES ieguvumi būs nenozīmīgi un izmaksas varētu būt augstas. EESK tādēļ uzskata, ka sākotnējā ietekmes novērtējumā šiem visai neparastajiem apstākļiem vajadzēja pievērst lielāku uzmanību. Ja vispārējie ieguvumi nav būtiski, jebkādi papildinājumi vai izmaiņas spēkā esošajos tiesību aktos, kas nav katrā ziņā nepieciešami ANO priekšlikuma īstenošanai, ir attaisnojamas tikai ar īpašiem ekonomiskiem vai ar veselības aizsardzību un drošību saistītiem iemesliem. Visupirms, jāpieliek visas pūles, lai nodrošinātu, ka nenovēršami ilgajā pārejas periodā no vienas sistēmas uz otru, kas liela mērā ir līdzvērtīgas, pašreiz spēkā esošie standarti netiek apdraudēti. Noteikti jāpanāk, ka iegādes vietā tiek sniegta informācija.

1.4 EESK arī uzskata, ka, ņemot vērā saspringto grafiku un vajadzību ierobežot sākotnējās izmaksas, priekšlikumā un tā tūlītējā piemērošanā ir jāpieļauj zināma elastība. Bija vajadzīgi daudzi gadi, lai izveidotu pašreizējo sistēmu, kas nodrošina pienācīgu nodarbināto un patērētāju veselības aizsardzību un garantē drošību visā ES, un šķiet, ka to pašu varam teikt arī par vispārēji saskaņoto sistēmu. Tomēr būtiskākais, lai ANO un arī Komisija ilgtermiņā piešķirtu pietiekamus līdzekļus saskaņošanas procesa turpināšanai, proti, jāsaskaņo ir ne tikai kritēriji, kas ir klasificēšanas pamatā, bet vēlāk arī pati plaši tirgotu preču klasificēšana un marķēšana.

1.5 EESK ar bažām vērš uzmanību uz faktu, ka priekšlikums ir ļoti apjomīgs — gan pats par sevi, gan arī kopā ar citiem nesenantiem priekšlikumiem, piemēram, REACH regulu, un daudziem citiem ES tiesību aktiem, ar kuriem abi minētie dokumenti ir saistīti, kā arī vadlīnijām, kas it kā esot vajadzīgas un tādēļ tiek izstrādātas arvien lielākā skaitā. Pieeja ir jāmaina, lai Eiropas rūpniecību (pat neminot tiesību aktu uzraudzības vai grozīšanas procesu) pasargātu no neatgriezeniska kaitējuma. Nevaram taču prasīt, lai ikviens, sākot ar vismazākā MVU īpašnieku un beidzot ar lielākām atbildīgu ierēdņu grupām valstu kompetentās iestādēs, pārzinātu vairāk nekā 20 000 lapu aptverošo un savstarpēji saistīto dokumentāciju tikai par minētajiem jautājumiem vien. Ir jāatrod labāks risinājums.

1.6 Tādēļ arī EESK pauž nožēlu par to, ka dokumentā nav iekļautas svarīgākās definīcijas, sevišķi to, ka vārda "preparāti" vietā, kam ir īpaša toksikoloģiska nozīme, tiek lietots vārds "maisījumi", kuram šādas nozīmes nav. Tas, ka ES līmenī joprojām nav definēts jēdziens "chemical" ne lietvārda, ne īpašības vārda nozīmē, turpina radīt neskaidrības nodarbināto, patērētāju, vadītāju un arī likumdevēju vidū. Paredzēts, ka minētais priekšlikums satura ziņā būs neitrāls un neraisīs strīdus, tādēļ paveras vienreizēja iespēja izlabot kļūdas detalizētā līmenī. Tas jau tiek darīts tehniskajos pielikumos. Nekavējoties jānodrošina vienotu

definīciju kopums, ko varētu izmantot visos tiesību aktos attiecīgajā jomā. Tādējādi būs pieejams svarīgāko terminu glosārijs visās valodās, kurā norādīti vienādas nozīmes termini (tādi varētu būt "ķīmiska viela" — "chemical" un "chemical substance" — un "viela") un termini, kuriem ir atšķirīgas nozīmes vai kuri nav saistīti (piemēram, "izstrādājums" un "produkts"). Jāapzina un jānovērš kulturāla rakstura pārpratumi, kas rodas tādēļ, ka dažās valodās atšķirīgi tiek lietoti jēdzieni "vielas" ("substances") (ar to saprot narkotikas, alkoholu vai tabaku) un "chemicals" (tas norāda uz teroristiskām vai citām nelikumīgām darbībām).

1.7 EESK atzīmē arī, ka pārlika klasificēšana un marķēšana ir saistīta ar divējādu risku, proti, tā galu galā varētu mazināt brīdinājumu, kas ir ļoti svarīgi, iedarbību un nodarbinātie un patērētāji etiķetes varētu izmantot par vienīgo informācijas avotu. Uz tām noteikti ir jāsniedz pamatinformācija. Svarīgi ir norādīt arī citus pieejamos informācijas avotus. Aizvien pieaugošais pirkumu skaits tīmeklī, kā arī tīmeklī veiktā izpēte par atsevišķu produktu priekšrocībām un radīto risku liecina, ka darbs šajā jomā ir jāturpina. Gari saraksti ar sarežģītu maisījumu sastāvdaļu standartizētiem un nepazīstamiem nosaukumiem nebūt nenozīmē labāko atbalstu neatliekamās palīdzības sniedzējiem un toksikoloģijas centriem. Vislabāko aizsardzību visām iesaistītajām personām nodrošinās norādes par vispārējo apdraudējumu un drošības pasākumiem, kā arī informācija par iespējām saņemt konsultācijas 24 stundas diennaktī. Īpašos gadījumos, kad tiek izmantota patentēta preparātu pagatavošanas tehnoloģija, šāda pašlaik spēkā esošos tiesību aktos paredzēta pieeja aizsargā arī ražotāju.

1.8 EESK atzīmē, ka priekšlikumā nav paredzēts marķēt vielas, kuras bieži vien ļoti nelielā daudzumā viena laboratorija nodod citai akadēmisku pētījumu vai uzņēmumos veiktās pētniecības un izstrādes vajadzībām. Minēto vielu marķēšanu nebūtu grūti apvienot ar daudzu citu vielu marķēšanu, ko ierosinājusi ANO, un šāds risinājums ir vērtējams augstāk nekā pašlaik ierosinātie ļoti ierobežojošie, neproporcionālie un ar augstām izmaksām saistītie izņēmuma noteikumi.

1.9 Visbeidzot, EESK uzsver, ka turpmāk arvien biežāk būs jāpārskata izmantoto datu un dažādās pasaules valstīs pieņemto lēmumu kvalitāte. Nav šaubu, ka pēc klasificēšanas kritēriju un metožu saskaņošanas nebūs iespējams izvairīties no tās rezultātu saskaņošanas. Nav grūti izprast ar to saistītās vispārējās vajadzības un priekšrocības.

2. Ievads

2.1 Minētais priekšlikums ir izstrādāts, lai spēkā esošos ES tiesību aktus pielāgotu ANO nesent "vispārēji saskaņotai sistēmai" tādu izejvielu, starpposma un gatavu izstrādājumu klasificēšanai, iepakojšanai un marķēšanai, kuri atzīti par "bīstamiem" vai "kaitīgiem" un kuri dažādos avotos tiek dēvēti par "ķīmiskām vielām", "vielām", "maisījumiem" vai "preparātiem". Kopš 1967. gada

pieņemtie Eiropas tiesību akti tiks atcelti. Daudzas citas direktīvas un regulas, tai skaitā pašlaik ieviestā Regula (EK) Nr. 1907/2006 (REACH), būs jāgroza. Paredzams, ka ilgākā termiņā ES būs ieguvēja, ja vien izdosies ierobežot izmaksas un izmantot dažas mazāk nozīmīgas priekšrocības. Priekšlikums kopumā varētu veicināt tirdzniecību visā pasaulē, saglabājot augstu veselības un vides aizsardzības līmeni.

2.2 Aizstāt paredzēts 40 gadus veco Direktīvu par bīstamām vielām (67/548/EEK). Minētā direktīva bija pirmais Eiropas līmeņa tiesību akts, kurš attiecās uz “ķīmiskām vielām” un kura pieņemšanas galvenais iemesls bija darba ņēmēju aizsardzība. Direktīva par bīstamām vielām un daudzās direktīvas, ar kurām tā tika grozīta un pielāgota tehnikas attīstībai, pašlaik veido ražotājiem, tirgotājiem, nodarbinātajiem, izplatītājiem un patērētājiem ES un ārpus tās paredzētu saskaņotu sistēmu “*bīstamu vielu*” klasificēšanai, kas tiek veikta ar noteiktu pārbauci palīdzību, pamatojoties uz vispārārstiem beigu punktiem un kaitīguma kritērijiem. Minētā sistēma kalpo šo vielu *marķēšanai*, lietojot ierobežotu skaitu piktogrammu un standartizētu frāzi, lai norādītu uz iespējamo risku un ieteiktu, kā droši ar tām apieties, kā arī to *iepakošanai*, lai aizsargātu regulārus lietotājus un mazāk aizsargātas grupas, īpaši mazus bērnus.

2.3 Divdesmit vienu gadu pēc Direktīvas 67/548/EEK pieņemšanas spēkā stājās Direktīva par bīstamiem preparātiem (88/379/EEK), kurā minētā kārtība vairs netika attiecināta uz “vielām” (salīdzinoši ierobežots “elementu un to savienojumu” uzskaitījums), bet uz “preparātiem” (“divu vai vairāku vielu maisījumi”), kuru skaits teorētiski ir neierobežots. Atzīstot, ka izmēģinājumi ar dzīvniekiem ir nevēlami vai tik lielā apjomā neiespējami, minētā direktīva bija pirmais Eiropas tiesību akts, kurā noteikts, ka pastāv teorētiska saistība starp atsevišķu sastāvdaļu izraisītu zināmu vai nosakāmu apdraudējumu un to maisījuma iespējamo apdraudējumu. Šo secinājumu varēja izmantot preparātu klasificēšanā, marķēšanā un iepakošanā, un papildu pārbaudes nebija vajadzīgas.

2.4 Ņemot vērā, ka lielākā daļa patērētājiem pārdoto produktu tik tiešām ir “preparāti” (vai pat “izstrādājumi”), tas bija nozīmīgs solis, lai nodrošinātu patērētāju drošību saskarē ar tiem produktiem, kas nav iekļauti īpašās direktīvās ar šaurāku darbības jomu, piemēram, direktīvās, kas regulē pesticīdu, mazgāšanas līdzekļu un kosmētikas tirdzniecību. Ar 1999. gadā pieņemto Direktīvu 1999/45/EK būtiski grozīja 1988. gadā pieņemto direktīvu.

2.5 Iepriekš minētās direktīvas kopā ar Direktīvu par drošības datu lapām (91/155/EEK), kura arī vēlāk tika grozīta, daudzus gadus veidoja pamatu nodarbināto un patērētāju aizsardzībai visā ES. Tās papildina un mijiedarbojas ar gandrīz visiem pārējiem ES tiesību aktiem veselības aizsardzības, drošības un vides aizsardzības jomā. Tās nepārtraukti jāatjaunina, ņemot vērā gan izmaiņas, kas skārušas darbības jomu, ražošanas un pārbauciņi, metodes, produktu piedāvājumu un izmantošanas iespējas, gan

arī jaunākās zinātnes atziņas par minētās attīstības ietekmi un iespējām mazināt nevēlamās sekas.

2.6 Tikpat svarīgi, ka minēto direktīvu nolūks ir “sasniegt iekšējā tirgus mērķus”, proti, ES izveidot vienotu visu attiecīgo produktu tirgu. Visa veida produktus — izejvielas, dabīgas vai sintētiskas produktus, starpproduktus vai atkritumus, gatavus produktus vai izstrādājumus — var droši pārdot vietējā tirgū un vai importēt uz citām dalībvalstīm, ja tiek ievēroti iepriekš minētie vai citi attiecīgie ES tiesību akti.

2.7 Eiropas Komisija 2001. gadā publicēja Balto grāmatu “Stratēģija turpmākajai ES politikai ķīmisko vielu jomā”. Pēdējais svarīgais pasākums bija pagājušajā gadā pieņemtā Regula (EK) Nr. 1907/2006, kas pazīstama arī kā REACH Regula (“ķīmisko vielu reģistrācija, novērtējums, apstiprināšana un ierobežošana”). Vienlaikus tika pieņemta un publicēta Direktīva 2006/121/EK, ar ko ieviesa papildu grozījumus Direktīvā 67/548/EEK, lai abas minētās direktīvas būtu saskaņotas. Visdrīzāk, ka šis process turpināsies, kad palielināsies pieejamo datu apjoms vai arī radīsies vajadzība veikt izmaiņas tiesību aktos.

2.8 Visi iepriekš minētie secinājumi ietekmē un attiecas uz atsevišķu produktu ražošanu, izplatīšanu un realizāciju ES, kā arī uz tirdzniecību starp ES un tās importa un eksporta partneriem. Līdzīgas, tomēr ne identiskas sistēmas tajā pašā laikā posmā ir attīstītas arī vairākos citos pasaules ekonomikas reģionos, ar kuriem ES vieno pastāvīga tirdzniecība, kurā iesaistīti daudzi lielle, vidējie un mazie uzņēmumi, kas darbojas ES teritorijā un arī ārpus tās.

2.9 Vairākas citas valstis, tās galvenokārt ir ekonomiski un tiesiski mazāk attīstītas valstis, atzīst, ka šāda sistēma “bīstamu vielu” klasificēšanai, iepakošanai un marķēšanai ir vajadzīga, tomēr tās vēlas sagaidīt vienošanos par globāli atzītu modeli un ieviest to vietējā līmenī.

2.10 Apvienoto Nāciju Organizācija divdesmitā gadsimta deviņdesmito gadu sākumā secināja, ka šīs vietējā līmenī attīstītās valstu vai reģionālās sistēmas, lai arī ļoti svarīgas cilvēku veselības, drošības un vides aizsardzībai, var radīt šķēršļus globālajai tirdzniecībai, un tādēļ pēc tās lūguma tā tika pilnvarota izstrādāt priekšlikumu par vispārēji saskaņotu sistēmu (GHS) “ķīmisko vielu klasificēšanai, iepakošanai un marķēšanai, kā arī drošības datu lapu ieviešanai”. Transporta nozarē jau pastāvēja modeļi šādi saskaņošanai, īpaši attiecībā uz fizisku bīstamību un akūtu toksiskumu.

2.11 Apvienoto Nāciju Organizācijas Vides un attīstības konferencē (UNCED) 1992. gadā pieņemtās programmas *Agenda 21* 19. nodaļā organizācija tika pilnvarota izstrādāt šo visaptverošo sistēmu. Tika paredzēts, ka tehnisku atbalstu sniegs Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (ESAO), Starptautiskā Darba organizācija (ILO) un Apvienoto Nāciju bīstamu preču pārvaldījumu ekspertu apakškomiteja (UNSCETDG).

2.12 Pēc gandrīz desmit gadus ilguša darba — 2002. gada decembrī — aptuveni 160 iesaistīto ANO dalībvalstu pārstāvji panāca vienošanos par jaunās GHS tehnisko saturu. Tā paša gada septembrī Johannesburgā notikušajā Pasaulē augstākā līmeņa sanāksmē par ilgtspējīgu attīstību (WSSD) dokumentu parakstījušās valstis tika mudinātas “ievieš GHS pēc iespējas ātrāk, lai 2008. gadā sistēma jau pilnvērtīgi darbotos”. ANO Ekonomikas un sociālā padome 2003. gada jūlijā pieņēma ANO ierosināto GHS, kuras ieviešanas termiņš bija 2008. gads. Minētos nolīgumus parakstīja visu 27 tobrīd paplašinātās ES dalībvalstu pārstāvji.

2.13 ANO sākotnējā priekšlikumā 2004. gadā tika veikti vairāki grozījumi, kurus iekļāva ANO 2005. gadā publicētajos ieteikumos par “vispārēji saskaņotu sistēmu ķīmisko vielu klasificēšanai un marķēšanai (GHS)”. Minētais 540 lappušu dokuments un tā vēlākās izmaiņas kļuva vispārpazīstamas ar nosaukumu “Purpura grāmata” (“Purple Book”), jo šādā krāsā bija dokumenta iesējumam. ANO tīmekļa vietnē ir pieejama informācija par 65 valstu, tai skaitā 27 ES dalībvalstu, veikumu sistēmas ieviešanā līdz 2008. gadam.

2.14 ANO 2006. gadā vienojās par papildu tehniskiem grozījumiem, kurus iekļāva Purpura grāmatas pārskatītajā un 2007. gadā publicētajā versijā. Tā kā pastāvošo sistēmu vispārēja saskaņošana ir apjomīgs un sarežģīts process, priekšlikumos iekļauti gan līdzšinējie, gan jauni pārbaudes kritēriji, kā arī beigu punkti, piktogrammas, apstiprinātās frāzes un etiķešu noformējumi. Piemērotais “unificētu elementu” princips pieļauj uzskatu dažādību un ļauj panākt visu iesaistīto valstu vienošanos (pārāk plašas minētā principa piemērošanas dēļ, protams, varētu zaudēt daudz no iecerētajām priekšrocībām).

2.15 ANO ierosinātajai sistēmai tomēr nav likuma spēka, un tādēļ valstīm, kuras vēlas to ieviest, ir jāpieņem atbilstoši tiesību akti. Lai sistēmu ieviestu ES dalībvalstī, Komisijai jānāk klajā ar atbilstošu priekšlikumu.

2.16 Komisija 2004. gadā sāka izstrādāt šādu priekšlikumu, 2006. gadā publicējot pirmo projektu GHS atbilstošas sistēmas ieviešanai ES. Vienlaicīgi tika veikts un vēlāk publicēts ietekmes novērtējums. Pēc 2006. gada trešajā kvartālā internetā notikušajām apspriedēm ar ieinteresētajām pusēm un pēc Komisijas juridiskā dienesta vairākkārt paustajām bažām sākotnējais priekšlikums tika būtiski pārstrādāts. Komisijai izdevās panākt vienošanos par pārstrādāto priekšlikumu, ko Komisija publicēja 2007. gada jūnijā. Atbilstošajā Padomes darba grupā jau ir uzsākts tehnisku detaļu pārskatīšanas darbs. Kā jau ierasts, šobrīd gaidāmi Eiropas Parlamenta, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas (EESK) un Reģionu komitejas atzinumi.

2.17 Vērojama vispārēja vēlme panākt, lai pašlaik notiekošajā pārskatīšanas procesā priekšlikumi netiktu ne aizkavēti, ne arī būtiski grozīti. Par visvairāk izplatītajām uzskatītās priekšrocības visupirms ir saistītas ar globālo tirdzniecību, un to ietekme mazināsies, ja neizdosies panākt saskaņošanu. Strauji palielinā-

sies izmaksas ES (vai tiem, kas iesaistīti tirdzniecībā ar ES), ja ieviešanas grafiks atšķirsies no REACH regulas ieviešanas grafika. Ieguvumus veselības, drošības vai vides jomā izjutīs lielākoties ārpus ES — valstīs, kurām pašām šobrīd nav efektīvu sistēmu.

2.18 GHS ieviešanai būs nozīmīga ietekme uz ES tiesību aktiem transporta jomā un daudziem pakārtotiem ES tiesību aktiem, kas attiecas uz patēriņa precēm, darbībām ar īpaša pielietojuma ķīmiskajām vielām, bīstamu un kaitīgi ķīmisko vielu kontroli, arodveselību un drošību, atkritumiem un nolietotiem produktiem. Turpmākajos gados vajadzības gadījumā tiks iesniegti papildu priekšlikumi, kas skars minētās jomas. Komisijas dienesti 2006. gada augustā publicēja to tiesību aktu pilnu sarakstu, kuros, visdrīzāk, tiks veikti grozījumi. Priekšlikumā, kas tiek aplūkots šajā atzinumā, ir iekļauti grozījumi Regulā (EK) Nr. 1907/2006 (REACH).

3. Komisijas priekšlikuma kopsavilkums

3.1 Priekšlikumam ir 3 sējumi un 7 pielikumi. Angļu valodas versijas kopējais apjoms ir vairāk nekā 2100 lappušu. Lai arī priekšlikuma galvenās sastāvdaļas ir apkopotas salīdzinoši īsajā I sējumā (64 lappuses), jauna informācija vai arī vecās informācijas jauns vai pārskatīts izskaidrojums atrodams visā dokumentā. Priekšlikums tādēļ jāaplūko kā vienots veselums un ES primāro tiesību aktu svarīga daļa, kas ietekmē regulatorus, ražotājus, piegādātājus, izplatītājus, tirgotājus, nodarbinātos kā ES, tā arī ārpus tās.

3.2 II sējumā, kurā ietilpst I pielikums, ietverti sīki izstrādāti noteikumi bīstamu vielu un maisījumu klasificēšanai un marķēšanai (154 lappuses).

3.3 III sējumā, kurā ietilpst II–VII pielikums, ietverta virkne īpašu noteikumu par atsevišķām vielām un maisījumiem, jaunu risku uzskaitījums un paziņojumi par bīstamību, jaunas bīstamības piktogrammas, atsevišķu bīstamu vielu detalizētas un saskaņotas klasificēšanas un marķēšanas noteikumi un “tulkošanas” tabula, lai lietotājiem parādītu, kādas ir atšķirības starp Direktīvā 67/548/EEK iekļautajiem klasificēšanas un marķēšanas noteikumiem un jaunās regulas noteikumiem un jaunajiem paziņojumiem par bīstamību (430 lappuses). Priekšlikuma kopējais “Tiesību akta finanšu pārskats”, kas vajadzīgs priekšlikuma pienācīgam novērtējumam, bet kam kā primārajam tiesību aktam nav paliekoša vērtība un kas nav intereses vērts, ir iekļauts vai varbūt jāsaaka — paslēpts minētā sējuma beigās.

3.4 III a un III b sējumos kā VI pielikuma sastāvdaļas iekļauta 3.1. un 3.2. tabula, kā minēts III sējumā. Minētās priekšlikuma daļas kopā veido jauno tiesisko regulējumu, kas aizstāj spēkā esošās Direktīvas 67/548/EEK 1. pielikumu, kurš ir gandrīz 1 500 lappušu garš un kurā apkopoti 40 gadu laikā produktu novērtēšanas jomā pieņemtie ES lēmumi par īpaši bīstamu vielu klasifikāciju un marķēšanu.

3.5 Komisijas ietekmes novērtējums, kas jāvērtē, ņemot vērā iepriekš minētos secinājumus, ir sagatavots, pamatojoties uz konsultāciju firmu *RPA* un *London Economics* sagatavotajiem ziņojumiem, un ir salīdzinoši īss (34 lappuses).

3.6 Saskaņā ar EK Līguma 95. pantu Komisija ierosina pieņemt regulu, kuras mērķis "ir nodrošināt līdzvērtīgus konkurences noteikumus visiem vielu un maisījumu piegādātājiem starptautiskajā tirgū, kā arī augstu veselības, vides un patērētāju aizsardzības līmeni".

3.7 Priekšlikumā atzīts, ka spēkā esošo ES tiesību aktu darbības joma un *GHS* darbības joma nav pilnībā vienāda. Abos gadījumos vērojamas atšķirības salīdzinājumā ar jau lielākoties saskaņotiem klasificēšanas un marķēšanas noteikumiem tiesību aktos, kas attiecas uz transporta nozari. Komisija, cik vien tas bijis iespējams, mēģinājusi priekšlikumā neparedzēt pārāk lielas izmaiņas. Atsevišķos gadījumos būs vajadzīgi papildu priekšlikumi, īpaši *REACH* regulas ieviešanas gaitā.

3.8 Priekšlikumā pārņemti daži jauni termini un definīcijas no ANO ierosinātās *GHS*, piemēram, termina "preparāts" vietā tiek lietots termins "maisījums".

3.9 Priekšlikumā atzīts, ka jaunas klasifikācijas sistēmas ieviešana varētu izraisīt plašāku dzīvnieku izmantošanu eksperimentiem. Pēc iespējas vairāk būtu jālieto alternatīvas metodes. Izmēģinājumi ar cilvēkiem un primātiem šādas klasificēšanas mērķiem Komisijas priekšlikumā ir stingri aizliegti (ja neņemam vērā tiesiskās un lingvistiskās neskaidrības "nedrīkstētu" un "nedrīkst" lietojumā dažādās ES oficiālajās valodās) (šādi izmēģinājumi gan ir atļauti ANO ierosinātajā *GHS*).

3.10 Ir apzinātas ar "maisījumu" klasificēšanu saistītās problēmas. Ir ietverti "paralēlas izmantošanas" principi, lai tādējādi veicinātu noteikumu attiecināšanu uz produktiem, kam, iespējams, ir līdzīga ietekme.

3.11 Priekšlikumā nodrošināta iespēja izmantot īsākus vispārpieņemtos nosaukumus atsevišķām vielām vai maisījumu sastāvā ietilpstošām vielām, kuru oficiālie nosaukumi, ko noteikusi Starptautiskā teorētiskās un lietišķās ķīmijas savienība (*IUPAC*), sastāv no vairāk nekā 100 simboliem. Arī turpmāk tiks izmantoti produktu identifikatori (numuri un nosaukumi), ko piedāvā Amerikas ķīmiķu sabiedrības ķīmiskais informatīvais dienests (*CAS*). No šobrīd spēkā esošajiem tiesību aktiem tiks pārņemts vispārējo nosaukumu kontrolēts lietojums, kas precīzi norāda uz iespējamajiem riskiem, neapdraudot jebkāda veida ar maisījuma precīzu sastāvu saistīto intelektuālo īpašumu.

3.12 Priekšlikumā detalizēti apspriests nepieciešamais pārejas periods vienas sistēmas aizstāšanai ar otru. Nepārprotami atzīts, ka jāpiemēro jauni kritēriji vispārims "vielām", bet vēlāk arī "maisījumiem". Lai neradītu nevajadzīgu slogu uzņēmumiem,

tiem nebūs pienākuma atsaukt vai pārmarķēt produktus ("vielas" vai "maisījumus"), kas jau atrodas piegādes ķēdē brīdī, kad stājas spēkā atbilstošie tiesību akti.

3.13 Dalībvalstīm būs jāpilnvaro iestādes regulas piemērošanai un īstenošanai, kā arī jānosaka "piemērotas sankcijas par neatbilstību". Ir uzsvērts, ka "ļoti liela nozīme ir labai kompetento iestāžu sadarbībai".

3.14 Regula visumā būs piemērojama visām vielām un maisījumiem, izņemot gadījumus, kad citi Kopienas tiesību akti nosaka konkrētākus noteikumus. Apskatāmā regula nav attiecināma uz kosmētiku, aromātiskām vielām, dzīvnieku pārtiku un veterinārijas produktiem, atsevišķiem ārstnieciskiem līdzekļiem, tāpat uz produktiem, kurus reglamentē civilās aviācijas, sauszemes vai dzelzceļa transporta noteikumi, un uz munīciju (izņemot "dekoratīviem mērķiem pārdotas sprāgstvielas", piemēram, ugunošanas ierīces).

3.15 Atkritumi, kā tie definēti Direktīvā 2006/12/EK, saskaņā ar priekšlikumu nav klasificējami ne kā "vielas", ne "maisījumi", ne arī "izstrādājumi" apskatāmās regulas izpratnē un tādēļ neietilpst tās darbības jomā.

3.16 Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1907/2006 (*REACH*) 3. panta 41. punktu sakausējumi ir definēti kā "maisījumi", un tādēļ tiem piemērojama minētā regula, jo pieņemams, ka tie ir dabā sastopamu vielu, piemēram, metāla rūdu, minerālu un augu ekstraktu "maisījumi" (bet ne "preparāti").

3.17 ES spēkā esošajā sistēmā ir mainītas prasības gan marķējuma noformējumam, gan arī saturam. Dažas piktoqrammas ir aizvietotas, citas pievienotas pirmo reizi. Iepriekš atļautās standartizētās frāzes par "riskiem" un "drošību" ir aizstātas ar jauniem "signālvārdiem", "paziņojumiem par bīstamību" un "paziņojumiem par piesardzības pasākumiem".

3.18 Visi minētie apstiprinātie vārdi un paziņojumi ir definēti visās oficiālajās ES valodās, un tie vajadzības gadījumā jālieto uz visām etiķetēm atkarībā no tā, kādā valstī produktu iecerēts pārdot. Atļauts lietot vairākas valodas, tomēr uz etiķetēm pieejamais laukums kļūst aizvien ierobežotāks. (Dažos atsevišķos gadījumos, protams, var būt vajadzīgs etiķešu un papilddokumentācijas papildu tulkojums tiesiskā izpratnē nepieciešamās, bet ne "oficiālās" valodās, piemēram, velsiešu, kā arī citās valodās, piemēram, krievu, turku, arābu un hindi, lai tādējādi apmierinātu īpašu vietējo iedzīvotāju grupu vai imigrantu vajadzības).

3.19 Priekšlikumā atzīts, ka klasificēšana un līdz ar to arī marķēšana un iepakošana ir nepārtraukts aktualizācijas process ES katrreiz, kad kļūst pieejama jauna informācija vai izpratne un līdz ko mainās pārbaudes metodes vai tiesiskās prasības. Tekstā norādīts, kādas tieši procedūras jāveic, un uzskaitītas izmaiņas, kuru dēļ vajadzīga rīcība.

3.20 Iecerēts, ka regula stāsies spēkā divdesmitajā dienā pēc tās iespējamās publicēšanas Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī. Vielu klasificēšanai, marķēšanai un iepakojšanai saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem jānotiek ne ilgāk kā līdz 2010. gada 1. decembrim (atbilstoši REACH noteiktajiem reģistrācijas termiņiem). Maisījumu klasificēšanai, marķēšanai un iepakojšanai saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem jānotiek ne ilgāk kā līdz 2015. gada 1. jūnijam. Pēc šī termiņa piemērojami tikai jaunie tiesību akti.

4. Vispārējās piezīmes

4.1 ANO, rīkojoties tās dalībvalstu uzdevumā, ir ierosinājusi "vispārēji saskaņotu sistēmu", nosakot kritērijus un metodes, kas lietojamas "ķīmisko vielu klasificēšanā, iepakojšanā un marķēšanā". ES dalībvalstis ir vienojušās, ka šī sistēma būtu jāievieš, vēlams, līdz 2008. gadam. Kā īstenošanas tiesību aktu Komisija ir ierosinājusi šobrīd apspriežamo regulu.

4.2 EESK pilnībā atbalsta šo vispārējās saskaņošanas mērķi, tam ierosināto tiesību aktu formu un juridisko pamatu, kā arī piedāvāto īstenošanas grafiku, lai nodrošinātu atbilstību Regulā (EK) Nr. 1907/2006 (REACH) noteiktajam galvenajam termiņam.

4.3 EESK arī atzīmē, ka jābūt elastīgai iespējai izmantot vienlaicīgi divas sistēmas, īpaši attiecībā uz tiem "maisījumiem", kas daudzos gadījumos ir "maisījumu maisījumi" un no kuriem katram ir nosakāms un reizēm ilgš — mēnešos vai pat gados mērāms — glabāšanas laiks. Maz ticams, ka pāreju pilnībā varēs pabeigt ierosinātajā termiņā, tomēr, par laimi, tas nenozīmē, ka process nebūs efektīvs. Nenodrošinot šādu elastīgumu, palielināsies sākotnējās izmaksas un var neizdoties īstenot iecerētos ilgtermiņa ieguvumus.

4.4 EESK arī atzīmē Komisijas veiktā ietekmes novērtējuma ievada piezīmes un piekrīt tajā teiktajam, ka "...ilgtermiņā GHS ieviešana šķiet lietderīga, jo .. izmaksu ietaupījumi galu galā pārsniegs ieviešanas vienreizējās izmaksas", ... tomēr ... "īstenošanas izmaksas jākontrolē tā, lai sasniegtu neto ieguvumus arī pārskatāmā nākotnē un izvairītos no nevajadzīgiem izdevumiem un administratīvā sloga MVU".

4.5 EESK arī norāda uz Komisijas tiesību akta finanšu pārskatā pausto viedokli, ka "šīs tiesību akta priekšlikums attiecas uz starptautiska nolīguma īstenošanu. Pat negatīva iepriekšēja novērtējuma gadījumā Komisija neatteiktos izvīzīt šādu tiesību akta priekšlikumu, jo nav citas politikas iespējas. Negatīvs retrospektīvs novērtējums nerisinātu Komisiju atteikties no savām saistībām īstenot starptautiski pieņemtu klasifikācijas un marķēšanas sistēmu".

4.6 Būtnībā Komisija uzskata, ka tai nav citas izvēles kā izvīzīt priekšlikumu, lai kāds arī būtu aprēķināto vai pašreizējo

izmaksu un iespējamo ieguvumu samērs. EESK piekrīt, ka noteiktos apstākļos tas ir iespējams, taču izsaka nožēlu, ka ietekmes novērtējumā, lai arī tas nav izšķiroši svarīgs lēmuma pieņemšanai, nebija padziļināti izpētītas ieviešanas iespējamās izmaksas, projekta izstrādes gaitā cenšoties mazināt šo ietekmi. Apstākļi, ka vieni un tie paši konsultanti (RPA) sagatavoja detalizētu (un pretrunīgu) analīzi tikai par vienu ietekmēto nozari (atsevišķas patēriņa preces), liek domāt, ka to varēja izdarīt arī plašāk un katrā ziņā efektīvāk, ja vien tam būtu atvēlēti vajadzīgie līdzekļi, laiks un griba. Kā jau visos saskaņošanas procesos, pastāv ļoti nopietni pieaugošu izmaksu un zūdošu ieguvumu draudi.

4.7 Piemēram, ir grūti saprast, kā pamatojams uzskats, ka jebkādus ieguvumus veselībai, drošībai un videi ES varētu nodrošināt šāda pāreja no vienas sen izveidotas un pilnībā darbaspējīgas sistēmas uz citu tikpat pamatotu, bet nepazīstamu sistēmu. Īstermiņā patērētāju aizsardzība pat varētu pasliktināties, jo spēkā būtu divas sistēmas, kurā iekļauti atšķirīgi vārdi, frāzes un piktogrammas. Viens no veidiem, kā samazināt minētos draudus, ir izglītības un apmācības koordinēta programma mazumtirdzniecības nozarē.

4.8 Tāpat ir konceptuālas grūtības izprast, kā būtu pilnībā izmantojami ieguvumi globālajā tirdzniecībā ar valstīm, kas ANO priekšlikumu ievieš dažādos laikos un atšķirīgi interpretē pamata prasības. Eiropā jau ir paustas bažas par priekšlikuma savlaicīgu ieviešanu Japānā un Jaunzēlandē. Vēl nebūt nav pabeigta ieviešana ASV, kur pašlaik vienlaicīgi ir spēkā četras vai piecas sistēmas. Protams, globālajā tirdzniecībā arī turpmāk būs jāizmanto dažādas valodas, tomēr prasītās etiķetes un drošības datu lapas ir saskaņotas.

4.9 Tātad labākajā gadījumā var apgalvot, ka šis ir vispārējās saskaņošanas procesa sākums, kurš atspoguļo ES dalībvalstīs jau īstenotos pasākumus, un šī procesa turpināšanai globālā mērogā šobrīd ir vajadzīgi tikpat apjomīgi līdzekļi, atbalsta sistēmas un norises. Komisijai šīs būs vēl nebijis uzdevums un svarīgi veltīt pietiekamus līdzekļus, lai darītu iespējamās nenovēršamās pārmaiņas, precizējumus un pielāgojumus tehniskajiem uzlabojumiem, kas savlaicīgi un efektīvi jāievieš pašreizējā priekšlikumā. Nav skaidrs, vai šajā izpratnē atbilstošs ir finanšu pārskats, kā arī priekšlikumi komitoloģijai un sekojošajam pārbaudēm.

4.10 Tādas pašas piezīmes jāvelta ANO, lai iespējami ātrāk varētu panākt ne tikai klasificēšanas kritēriju, bet arī jau noteiktās klasifikācijas, ko izmanto par pamatu globālajā tirdzniecībā lielos apjomos pārdotu "pamata ķīmisko vielu" (un iespējams, lielākās daļas globālajā tirdzniecībā lielos apjomos pārdotu patēriņa preču) tālākai marķēšanai un iepakojšanai, pilnīgu saskaņošanu. Abos gadījumos īpaši svarīga būs produktu ražotāju un attiecīgo regulējošo struktūru cieša un ilgstoša sadarbība.

4.11 Komisijai joprojām jāpievēršas divām saistītām problēmām ES, proti, jārisina jautājums par bieži vien tikai daļēji noteikto saikni ar pašas Komisijas "pakārtotajiem" tiesību aktiem, kā arī jāapzina un jāapmierina atsevišķu nozaru vajadzības, īpaši tas attiecināms uz patēriņa precēm. Ņemot vērā, ka abām sistēmām jābūt vienlīdz efektīvām, jābūt iespējamam arī zināmam elastīgumam, lai pēc iespējas ātrāk varētu vienoties par plašiem priekšlikuma pamatprincipiem.

4.12 Tāpat, protams, arī turpmāk labākā iespējamā aizsardzība jānodrošina "darbinieku" (darbavietā) un "patērētāju" (mazumtirzniecības veikalā, iepērkoties tiešsaistē, vai atrodoties mājās) veselībai un drošībai. Tomēr dažādā veidā, informatīvās vajadzības un atbalsta pakalpojumi, kas pieejami ietekmētajām personām, ir visai atšķirīgi. Priekšlikumā tas atzīts tikai daļēji. Nav vajadzīga tāda pieeja, kas būtu noderīga visiem. Jāņem vērā, ka pēdējā laikā mainījies veids, kā patērētāji veic iepirkumus, it īpaši ar tīmekļa starpniecību. Jāņem vērā arī neatliekamās palīdzības sniedzēju, svarīgāko veselības pakalpojumu nodrošinātāju un toksikoloģijas centru vajadzības saistībā ar etiķešu saturu un norādāmās informācijas svarīgumu.

4.13 Būtu jāatzīst ne tikai uz etiķetēm, bet arī no citiem informācijas avotiem iegūstamās informācijas vērtība un tās pieejamības nozīmīgums visupirms patērētājiem, kuri ir pietiekami informēti, lai izdarītu izvēli, izmantojot patērētāju organizāciju vai ražotāju un piegādātāju tiešsaistes konsultācijas. Tādēļ pārlietu vienkāršots ir Komisijas kategoriskais paziņojums, ka "etiķete ir vienīgā saziņas iespēja ar patērētājiem". Tiem, kas paļaujas tikai uz etiķeti, ļoti nozīmīga ir skaidri norādīta, saprotama un svarīga informācija, jo prece varbūt tiek izmantota jau ilgu laiku pēc pirkuma. Jebkuram, kurš vēlas uzzināt vairāk, viegli ir pieejama papildu informācija saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem vai labu uzņēmējdarbības praksi. Tam, ka daudzi pirkumus izvēlas, pamatojoties tikai uz savu uzticību noteiktam zīmolam, ir divkārtša ietekme — no vienas puses, var pieņemt, ka prece ir droša tikai tāpēc vien, ka to izgatavojis uzņēmums X, no otras puses, klienta uzticība uzņēmumam X nodrošina, ka šī prece patiešām ir droša, savukārt, ja tā nav droša, tad uzņēmums precī pārveidos, izgatavos atbilstoši vai izņems no tirzniecības. (Pietiekami uzskatāmi šādu viedokli apliecina nesen notikušie un neapšaubāmi dārgie rotālietu un citu patēriņa preču brīvprātīgie atsaukumi iekšējās kvalitātes kontrolēs pieļauto kļūdu dēļ.)

4.14 Darbiniekiem un visiem, kas var piekļūt darba vietām, kurās noteiktu vielu ietekme ir kopumā lielāka un/vai laika ziņā ilgāka un kurās vajadzība uzturēt augstākos veselības aizsardzības un drošības standartus ir visu iesaistīto ikdienas prioritāte, paredzēto iepakojumu izmēri visumā ir lielāki un saturs apjomīgāks, tāpat arī etiķetes var būt detalizētākas. Vēlreiz jāuzsver, ka ir pietiekami daudz papildu informācijas, lai daļai no kuras saskaņā ar ES vai citiem tiesību aktiem jābūt pieejamai

izejvielu vai tālākai apstrādei vajadzīgo starpproduktu piegādes brīdī vai pirms tās. EESK agrākā (2005. gada februāra) informatīvā ziņojumā par REACH bija minēta kāda ASV tīmekļa vietne, kurā tolaik bija pieejami 1,4 miljoni materiālu drošības datu lapu. Pašlaik šis skaits jau pārsniedz 3,5 miljonus, katru dienu palielinoties vēl par 10 000. ES vajadzībām sagatavotas drošības datu lapas par vielām un preparātiem atbilstošās valstu valodās ir pieejamas pie vairuma ražotāju, piegādātāju un pie dažiem centralizētiem avotiem, un, protams, ar tām jānodrošina Eiropas patērētāji pirms var uzsākt preču piegādi. Tā kā lapas visās attiecīgajās valodās jāpievērš visi ražotājiem un piegādātājiem par visām viņu precēm, ir vajadzīgs ļoti liels skaits atsevišķu datu lapu, turklāt tās jāaktualizē pastāvīgi vai katru reizi, kad tas prasīts jaunos tiesību aktos, līdz kā šeit apskatītajā.

4.15 Līdzās iepriekšminētajām iespējām, arī izmantojot ESAO nesen (2007. gada jūnijā) izveidoto *eChemPortal*, var viegli piekļūt daudzām datu bāzēm, ko uztur ESAO dalībvalstu valdības un aģentūras, tai skaitā ES un Eiropas Ķīmijas biroja uzdevumā. Šajās datu bāzēs apkopoti dati par vairākiem desmitiem tūkstošiem atsevišķu vielu, kas ražotas un tiek pārdotas ES, un tajās izmantots liels skaits ar akronīmiem apzīmētu informācijas sistēmu, ieskaitot ESIS (ES), CHRIP (Japāna), OECD HPV (ESAO), SIDS HVPC (ANO Vides programma), HPVIS (ASV Vides aizsardzības aģentūra), INCHEM (Starptautiskā ķīmisko vielu drošības programma), kā arī labāk zināmi un ES regulāri izmantoti resursi, piemēram, IUCLID, ORATS, HPVCS, LPVCS, ELINCS un EINECS kopā ar nozarei raksturīgiem informācijas avotiem, piemēram, SEED, EUROPHYT, PHYSAN un CAT. Globāli koordinētas atbalsta programmas, piemēram, *pharmacovigilance* un *cosmetovigilance* palīdz nodrošināt to, ka atsevišķu produktu jebkāda kaitīga ietekme tiek ātri un centralizēti reģistrēta. Būtu jāveicina šo rūpniecības un regulatoru kopīgo agrās brīdināšanas programmu attiecināšana arī uz citām precēm, ko plaši izmanto patērētāji.

4.16 Neapšaubāmi labi ir tas, ka pastāv šie datu avoti un ka tie ir viegli pieejami, taču vēl labāk ir tas, ka tie — katra datu lapa un katrs ieraksts par produktiem — ir patiešām aktualizējami, lai atspoguļotu detalizētas izmaiņas, kas vajadzīgas GHS ieviešanai saskaņā ar dažādām valstu un reģionālām prasībām, neradot nepieņemamas izmaksas visiem iesaistītajiem, lai gan arī šajā gadījumā nav skaidrs, vai tas pietiekami ņemts vērā ietekmes novērtējumā.

4.17 Šī bagātīgā tiešsaistes informācija kopā ar apjomīgajiem īstenošanas tiesību aktiem tomēr kļūst apgrūtināša un prasa tiesisku un intelektuālu piepūli kā no regulatoriem, tā no lietotājiem. Galīgajā, angļu valodā publicētajā redakcijā Regulas (EK) Nr. 1907/2006 (REACH) garums sasniedza 850 lapas. Pareizs, ka REACH īstenošanas projektu (RIP) un vēl nepabeigto norādījumu piezīmju apjoms pārsniegs 10 000 lappuses. To galīgā forma un iespējama tiesiskais statuss vēl nav zināms.

Pašlaik apspriestā GHS priekšlikuma apjoms pārsniedz 2000 lappuses. Norādījumu piezīmes būs vajadzīgas arī apskatāmajai regulai un aptuveni 20 tās ietekmēto nozīmīgāko pakārtoto tiesību aktu, ieskaitot Direktīvu 1996/82/EK (*Seveso II*), īstenošanai. ES atbildīgās iestādes un struktūras drīzumā būs izstrādājušas vai pārskatījušas tiesību aktus vai atbalsta materiālus gandrīz 20 000 lappušu apjomā tikai šajā vienā nozarē. Grūti iedomāties, ka tas varētu būt labāka regulējuma modelis, vislabākā iespēja Lisabonas mērķu atbalstam vai veids, lai vairotu Eiropas iedzīvotāju ticību ES kā uzklausošai un atbalstošai centrāli pārvaldītai struktūrai.

4.18 Tomēr, ja šīs būtiskās saziņas problēmas var savlaicīgi pārvarēt (varbūt sadalot tiesību aktus, atsevišķi izdalot skaidri aprakstītas un nozīmīgas definīciju grupas, par ko panākta vienošanās; pārbaudu metodes; beigu punktus; rezultātus; prasītās norises un procedūras u.c.; visas daļas publicējot un aktualizējot atsevišķi saskaņā ar piemērotiem, bet atšķirīgiem grafikiem, nepieprasot vienlaicīgu publicēšanu kā primārajiem tiesību aktiem), tad patiešām izdosies panākt lielus ieguvumus. Uz datiem pamatotai un vispārēji piemērojamai GHS būtu jāietekmē un jāsniedz norādījumi visiem tiem, kuri pauž savu nostāju par veidiem, kā vislabāk aizsargāt cilvēku veselību, drošību un vidi, un šajā ziņā ieguvumi var būt daudz lielāki par mazāk svarīgām un pakārtotām globālās tirdzniecības vai vietējā mēroga nodarbinātības interesēm, ko pašreiz izmanto par priekšlikuma ekonomisko pamatojumu.

5. Īpašas piezīmes

5.1 EESK atzīmē, ka ierosinātai regulai noteikts saspringts pieņemšanas grafiks, lai to varētu īstenot vienlaikus ar REACH regulu, tādējādi ierobežojot vienreizējās izmaksas, kas rodas sākuma posmā. EESK arī norāda, ka sācies ir globāls process, kura gaitā visām iesaistītajām uzraudzības iestādēm, kā arī visiem uzņēmumiem un citām iesaistītām pusēm nepārtraukti būs jāveic pārmaiņas. Tādēļ svarīgi ir izprast un novērst pēc iespējas vairāk apzināto problēmu, kā arī pēc iespējas elastīgāk ieviest priekšlikuma pamatnoteikumus. Ņemot vērā, ka vienu labi pārbaudītu sistēmu aizstāj cita, cerams, tikpat laba sistēma, īpašu izņēmuma noteikumu pieņemšana, lai tādējādi iegūtu laiku problēmu novēršanai, nav saistīta ar lielu risku.

5.2 Piemēram, Komisijas darbinieki un valstu eksperti, sagatavojot un regulā iekļaujot "tulkošanas tabulu" spēkā esošās direktīvas I pielikuma pārveidošanai jaunās regulas VI pielikumā, kura sniedz lietderīgus norādījumus, kā līdz šim spēkā esošie normatīvi aizstājami ar jaunajiem normatīviem, tomēr nav ievērojuši visus vajadzīgās pārskatīšanas un apstiprināšanas procedūras, kuras bija visu (vairāk nekā 1000 lappušu garo) lēmumu pamatā. Ja minētais dokuments nekavējoties stātos spēkā, būtu jāpiesūta līdzekļi detalizētām pārbaudēm laikā, kad lielākā daļa uzņēmumu ir pilnībā noslogoti, pildot REACH regulā noteiktās reģistrācijas prasības. Tā kā ES tiesību akti bieži vien tiek

pieņemti pirms ir izstrādāti daži vai visi to pielikumi, arī šajā gadījumā varētu rīkoties līdzīgi, lai būtu iespējams ievērot kopējo grafiku. Tas novērstu arī problēmas saistībā ar atbildību par nepareizu normatīvu "pārveidošanu" vai "transponēšanu", kas šobrīd būtu jāuzņemas Komisijas dienestiem, kas būtu nepieļaujami. Vājš mierinājums ir fakts, ka minētajā procesā tiek atklātas daudzas kļūdas pašreiz spēkā esošajos tiesību aktos, jo īpaši tādēļ, ka tiek lietotas daudzas jaunas valodas, kurās "tulkošanai" lingvistiskā izpratnē ir īpaša nozīme. Ņemot vērā datu apjomu, varam uzskatīt, ka vienlaikus tiek pieļautas jaunas kļūdas, kuras laika gaitā atklās attiecīgo produktu ražotāji vai piegādātāji.

5.3 Tas pats sakāms par visiem gadījumiem, kad līdz ar jaunās GHS ieviešanu, pietiekami neizvērtējot situāciju, stingrāki kļūs pašreizējie klasificēšanas un līdz ar to arī marķēšanas un iepakojšanas noteikumi, kā arī, iespējams, grozījumi tiks veikti ar to saistītos transporta vai pakārtotajos tiesību aktos. Tas varētu attiekties uz dažām plaša patēriņa precēm, piemēram, mājsaimniecības mazgāšanas līdzekļiem, kuriem GHS, šķiet, noteiktas pārsmērīgas un visai bezjēdzīgas marķēšanas prasības. Bieži citētais piemērs, ka "izslākstot vispārēji lietotu mazgāšanas līdzekli, lietotājam jānovelk visas drēbes un jāizmazgā tajā pašā mazgāšanas līdzeklī" tikai grautu sistēmas un tās piemērotāju autoritāti. Tādā veidā noteikti nevar nodrošināt augstāku veselības un vides aizsardzības, kā arī drošības līmeni. Tādēļ ir svarīgi, lai apdomīgi tiktu piemērots 30. panta 1. punktā noteiktais izņēmums, kas paredz, ka "neskaitamus vai nevajadzīgus paziņojumus uz etiķetes nenorāda".

5.4 Problēmas rada arī pārāk sīka klasificēšana, kas dažās valstīs tiek veikta, lai ierobežotu ražotāju atbildību, bet kas nebūt nesekmē darbinieku un patērētāju pienācīgu aizsardzību. Jānorāda, ka Komisijas priekšlikumā nav izdevies pietiekami precīzi nodalīt produktus, kas var būt "kairinoši" (noteiktos gadījumos tie var izraisīt īslaicīgu un pārejošu ādas apsārtumu vai pampumu), un tādu produktus, kas ir "kodīgi" (tie var izraisīt iespējami neatgriezenisku ādas noiēšanu, iedarbojoties, piemēram, stiprai skābei, sārnam vai skābeklim). "Acu bojājumi", protams, ir iespējami biežāk un dažos gadījumos tie var būt smagāki un izraisīt pat aklumu, tādēļ šādu draudu gadījumos uz tiem ir jānorāda ar piemērotu un viegli atpazīstamu simbola palīdzību. Minēto procesu apgrūstina obligāti noteikti vai brīvprātīgi ierobežojumi dzīvnieku izmantošanai tādu produktu pārbaudēs, kuru izstrāde ir tuvu noslēguma posmam un kad marķēšana un iepakojšana pirms nonākšanas tirdzniecībā ir atkarīga no pieņemtās klasifikācijas. Tā kā šādu produktu skaits drīzāk būs neliels, tādēļ īstermiņa izņēmuma noteikumi ļautu bez aizkavēšanās ieviest visu priekšlikumu kopumā.

5.5 Pārspīlētām marķēšanas prasībām ir arī nevēlama ietekme uz iepakojšanu, kad bērniem neatverami iepakojumi izrādās tikpat nepieejami arī vecākiem cilvēkiem vai nespēcīgiem lietotājiem. Ieteikumi produktus uzglabāt un lietot rūpīgi ikdienas

dzīvē visumā ir lietderīgāki nekā ierīces, kas šos produktus padara lietotājiem nepieejamus, kuru dēļ iepakojums tiek atstāts neaizvērts vai saturs pārvietots mazāk drošā iepakojumā. Patērētāji, pateicoties skaidram marķējumam, veselam saprātam un ikdienā veiktiem novērojumiem, labi saprot, ka tādi produkti kā krāšņu un cauruļu tīrīšanas līdzekļi jālieto ļoti uzmanīgi, viņi gandrīz vienmēr arī spēj lietot veļas pulveri vai trauku mazgājamām mašīnām paredzētās tabletes, nenodarot kaitējumu savai veselībai. Norādes, ka visi minētie ražojumi ir “kodīgi”, izmantojot atslēgvārdu “BĪSTAMS”, nav labākais risinājums mērķa sasniegšanai un apdraud visu procesu kopumā.

5.6 Minētie piemēri liek uzdot jautājumu, cik precīzi ir pārbaudīts, kā dažādas iedzīvotāju grupas visā pasaulē uztver dažādas jaunas (un vecas) piktogrammas, atslēgvārdus un frāzes. Mainīt pašreizējos ANO priekšlikumus par GHS jau ir par vēlu, tomēr daži papildu vārdi vai ierosināti grozījumi varētu būt lietderīgi, lai uzlabotu to skaidrību. Īpaša nozīme jāzīdza par atteikšanos izmantot plaši atzīto “Svētā Andreja krusta” simbolu, kas attēlots melnā krāsā uz oranža fona. Paies ilgs laiks, līdz jaunie simboli kļūs pietiekami atpazīstami, un patērētāji būs pakļauti lielākam riskam līdz brīdim, kad jaunie simboli būs visiem pazīstami. Tādēļ pēc iespējas ātrāk jāiesteno informatīvi (centralizēti finansēti) pasākumi tirdzniecības vietās, lai palīdzētu cilvēkiem, kuri mazumtirdzniecības vietās veic savus ikdienas iepirkumus. Jāveic papildu pētījumi par to cilvēku vajadzībām, kuri patērē precis iegādājas tiešsaistē, kur etiķete ir redzama reti.

5.7 Priekšlikumā saprotamu iemeslu dēļ noteikts, ka preparātu vai maisījumu sastāvdaļu noteikšanai jālieto CAS numuri (tie pašlaik aptver vairāk nekā 32 miljonus organisku un neorganisku vielu, no kurām aptuveni 13 miljoni apzīmē vielas, kas, bieži ļoti nelielā daudzumā, ir pieejamas tirdzniecībā), kā arī identifikācija pēc IUPAC nomenklatūras, CAS numura vai citiem nosaukumiem. Jānorāda tomēr, ka minētie nosaukumi ir ieviesti, lai varētu noteikt sastāvdaļas, bet tie neinformē par draudiem vai risku. Tos reti var izmantot neatliekamās palīdzības sniedzēji vai toksikoloģijas centri, jo īpašas pretindes vispār nav pieejamas. Sniedzot pirmo palīdzību cietušam lietotājam, ļoti svarīgi tomēr ir zināt, kā rīkoties — izraisīt vemšanu vai attiecīgo vielu neitralizēt kuņģī. Izšķiroša nozīmē būs arī iespējām vēlāk sazināties ar ražotāju jebkurā diennakts laikā un septiņas dienas nedēļā, lai saņemtu konkrētākus ieteikumus. Tieši šāda ārkārtas situācijās nodēriņa informācija ir jānorāda uz etiķetēm, neaprobežojoties tikai ar formālo ķīmisko nosaukumu un komplicēta maisījuma vienas vai vairāku sastāvdaļu molekulāro struktūru.

5.8 Tas nozīmē, ka gadījumos, kad konkrētu sastāvdaļu norādīšana ļauj pilnībā noteikt ķīmisko uzbūvi un sniedz labumu tikai konkurentiem, tādējādi pārkāpjot sākotnējā ražotāja intelektuālā īpašuma tiesības, jāaglabā pašreiz spēkā esošie aizsardzības pasākumi, kas noteikti Vispārējā direktīvā par preparātiem. Šādas problēmas galvenokārt rodas saistībā ar “*performance fluids*”, piemēram, smērellām un citiem augstas tehnoloģijas

pakāpes preparātiem, kuru ietekme uz patērētāju kopumā ir neliela un kuru bīstamība (neatkarīgi no to sastāva) ir vispārīnāma.

5.9 Ar iepriekš minēto ir saistītas arī problēmas, ko rada ierosinātais termina “maisījums” lietojums, proti, tas apzīmē vienīgi vairāku vielu salikumus, kurus iespējams sadalīt ar fizikāliem līdzekļiem — atšķirībā no “savienojumiem” vai “vielām” (kurus šādi nav iespējams sadalīt). Šāda definīcija, šķiet, attiecas gan uz diezgan atšķirīgiem materiāliem salikumiem (dabā sastopamās rūdas, minerāli, koncentrāti un augu ekstrakti), gan uz “preparātiem”, kas ir apzināti radīti maisījumi, kuru sastāvdaļas ir zināmas, un tādēļ galaprodukta bīstamība ir precīzi nosakāma. Sakausējumi (un stikls) nepieder nevienai no minētajām kategorijām, un tādēļ tiem jāizstrādā īpašs regulējums gan minētajā priekšlikumā, gan REACH regulā. Jājautā arī, kāpēc atkritumu plūsmas vairs nav īpaša kategorija, neraugoties uz faktu, ka EINECS sarakstā atkritumi kā “vielas” minēti kategorijā “sārņi” un “dūņas”. Tādēļ rodas iespāids, ka rūdu maisījums tā nemainītajā stāvoklī ir jāklasificē (kas nebūtu jādara, jo šādi maisījumi nenonāks saskarē ar patērētājiem un to aizstāšana nav iespējama), bet tas netiek darīts ar melno metālu metāllūžņiem vai jauktiem papīra atkritumiem, kas nepārtraukti tiek apstrādāti un pārstrādāti “tādi, kādi tie ir”. Darba vietās gan ir jānodrošina droša apiešanās ar visiem minētajiem maisījumiem un atkritumiem, taču tas nav klasifikācijas svarīgākais mērķis, un jāņem vērā, ka minētie produkti reti kad tiek marķēti vai iepakoti. Labāku aizsardzību nodrošina tiesību akti, kas attiecas uz konkrētām nozarēm vai darba vietām.

5.10 Visa veida definīcijas pilnībā ir jāiekļauj minētajā priekšlikumā, atsakoties no automātiskas VSS (Vispārējā saskaņotā ķīmisko vielu klasifikācijas un apzīmēšanas sistēma) definīciju pārņemšanas vai norādēm uz citiem dokumentiem. Būtu jāizmanto iespēja pirmo reizi definēt jēdzienu “*chemical*” gan kā lietvārdu, gan kā īpašības vārdu. Ja minētais jēdziens nozīmē “viela”, kas ir iespējams, tad tas ir precīzi jānorāda. Tādējādi izdotos precizēt piemērošanas jomu minētajai regulai, kā arī citām regulām un direktīvām, kuras neattiecas vienīgi uz precīzi definētās “ķīmiskās” rūpniecības produktiem, bet gan uz plašāku produktu klāstu. Tad arī kļūtu skaidrs, ka jēdziena “*chemical*” (kā lietvārda) tulkojums “ķīmiska viela” valodās, kurās to nevar iztulkot ar vienu vārdu, nenozīmē, ka pastāv arī citas (iespējams, netoksiskas) “neķīmiskas vielas”. Cerams, ka tādējādi izdosies izskaust tādas labi domātas, bet bezjēdzīgi lietotas izteicienu kā “gandrīz visu izstrādājumu sastāvā ir ķīmiskās vielas” (1) (kas tad ir pārējo izstrādājumu sastāvā?) vai “gandrīz katrā darba vietā tiek izmantotas ķīmiskas vielas” (2) (ko tad izmanto pārējās darba vietās?). EESK, protams, neiebilst pret to, ka ir jāievēro konsekvence definīciju lietojumā visos tiesību aktos. EESK tomēr neatbalsta viedokli, ka daži tiesību akti ir “būtiskāki” nekā citi (ja tas tā tomēr ir, tad minētais priekšlikums pieskaitāms šai grupai),

(1) No Komisijas atbildēm uz bieži uzdotiem jautājumiem par REACH regulu.

(2) No metodiskajām norādēm, kuras minētā priekšlikuma sakarā Eiropas Parlamenta locekļiem sagatavojis Apvienotās Karalistes DEFRA (Vides, pārtikas un lauku attīstības departaments).

un noteikti iebilst pret to, ka iesaistītajām personām ir jāiepažīstas ar visiem tiesību aktiem, lai saprastu, ko attiecīgais termins nozīmē vai nenozīmē. Tas ir svarīgi, jo, tulkojot dokumentu dažādās valodās, rodas atšķirības no oriģināldokumenta vai pazūd nianšes, kam bija būtiska nozīme. Piemēram, Komisijas priekšlikumā termins "produkts" lietots tiešā izpratnē, apzīmējot preces ("goods"), ko iegādājušās un izmanto darba vietas vai patērētāji. Taču tas noteikti nav sinonīms terminam "izstrādājums" ("article"), kam ES un citos tiesību aktos ir īpaša nozīme. Minētās atšķirības ir saprotamas angļu valodā, bet tā var būt mazāk saprotamas citās valodās. Neraugoties uz visu iepriekš teikto, minētie jēdzieni arī turpmāk ir jānodala. Jāapzina un jācenšas novērst arī citi lingvistiska un kulturāla rakstura pārpratumi. Piemēram, Eiropā ar terminu "ķīmisku vielu neskarta vide" (*substance-free environment*), iespējams, apzīmētu visuma telpu. ASV tas apzīmē skolu, kurā alkohola lietošana un smēķēšana ir aizliegta. Daudzu valstu populāros preses izdevumos par teroristu tiek dēvēts ikviens cilvēks, uz kura rokām vai apģērba atrastas "ķīmisku vielu" (*chemicals*) pēdas.

5.11 Jebkurā gadījumā ikvienam, tajā skaitā plašai sabiedrībai, ir jāsaprot, kāda ir dažādo lietoto terminu nozīme. Aizliegums lietot terminu "bīstamība" (*danger*) saistībā ar terminu "brīdinājums" (*warning*) varētu būt interesants profesionāļiem marķēšanas jomā, taču citos paziņojumos par iespējamo risku tie bieži tiek lietoti kopā. Ja vārdam "*dangerous*" ir cita nozīme nekā vārdam "*hazardous*", tad visās ES (un tās tirdzniecības partneru) valodās minētajai atšķirībai jābūt skaidrai. Angļu valodā šo nozīmes atšķirību ir grūti noteikt. Būtu jāizvairās no tādu saīsinājumu kā "m koeficients" lietošanas, jo tam ir jēga tikai tad, ja attiecīgajā valodā "*multiplying*" tulkojums arī sākas ar burtu "m". (Fakts, ka pašlaik spēkā esošajos tiesību aktos bieži tiek lietoti saīsinājumi, kas sākas ar "r" (*risk*) un "s" (*safety*), liecina tikai par to, ka dokumenti izstrādāti angļu valodā, daudz nedomājot par to lietošanu citās valodās.)

5.12 Ņemot vērā Komisijas priekšlikuma darbības jomu, un, lai nepieļautu, ka darbību kavē milzīga datu plūsma par miljoniem vielu, kuras ir apgrozībā mazā vai pat ļoti niecīgā daudzumā, būtu jānosaka robežvērtība, pamatojoties uz gada apgrozījumu, iepakojuma lielumu, iepakojuma svaru vai zināmo toksicitāti. Līdztekus jau pastāvošajiem marķējumiem būtu lietderīgi ieviest vēl vienu marķējumu, kas tiktu lietots gadījumos, kad vielas ļoti mazos daudzumos kā paraugi tiek nodoti no vienas laboratorijas otrai pētījumam un izstrādes veikšanai, un kas norādītu, ka "produkts nav pārbaudīts vai klasificēts" un "izmantojams vienīgi profesionālām vajadzībām". (Nav atbalstāms un

būtu svītrojams jaunais priekšlikums neattiecināt regulu uz "vielām un maisījumiem zinātniskai izpētei un izstrādei" tikai tādā gadījumā, ja tās ir "kancerogēnas, cilmes šūnu mutācijas izraisošas vai reproduktīvajai sistēmai toksiskas". Nekas neliecina par to, ka bīstamībai laboratorijās būtu jāpievērš lielāka uzmanība un laboratorijās strādājoši, pretēji gaidītam, būtu apdraudēti nepietiekamas informētības dēļ. Ja šāda apgalvojuma patiesība tiks pierādīta, labāks risinājums būtu ES noteikumi par labu laboratoriju praksi.)

5.13 Jānodrošina arī, lai ierosinātā klasificēšanas un marķēšanas kārtība arī turpmāk (līdzīgi kā pašlaik) pilnībā atspoguļotu bīstamās īpašības, kas raksturīgas atsevišķām vielām, preparātiem vai maisījumiem, kas nonāk tirgū. Jāatsakās no minētās kārtības paplašināšanas, pieļaujot, ka ražotāji vai piegādātāji veic neformālu un neregulētu riska minimālu izvērtēšanu, jo tā būtu pretunā spēkā esošajiem ES tiesību aktiem un ANO ierosinātai Vispārējai saskaņotai ķīmisko vielu klasifikācijas un apzīmēšanas sistēmai.

5.14 Priekšlikumā saprotamu iemeslu dēļ paredzēts, ka dalībvalstis ir atbildīgas par izpildi, pārskatu sniegšanu un sankcijām pārkāpumu gadījumos, nosakot, ka sodiem jābūt "efektīviem, proporcionāliem un atturošiem no attiecīgās darbības" un par minētajiem noteikumiem jāpaziņo Komisijai ne vēlāk kā astoņpadsmit mēnešus pēc regulas spēkā stāšanās dienas. EESK tomēr norāda, ka minētais priekšlikums, kā arī spēkā esošie tiesību akti nav izstrādāti, lai saskaņotu klasificēšanas rezultātus, bet gan klasificēšanas kritērijus un procedūras. Salīdzinājumā ar ražotāju vēlmi visaptveroši un pienācīgi aizsargāt darba ņēmējus un patērētājus, bez kuriem viņu darbība nav iespējama, paredzams, ka paredzētie sodi to lieluma, ietekmes un piemērotības ziņā būs nenozīmīgi. Tādēļ vissvarīgākais uzdevums ir nodrošināt, lai minētais priekšlikums kopumā darbotos efektīvi saistībā ar citiem tiesību aktiem, piemēram, REACH regulu.

5.15 Nobeigumā jānorāda, ka būs jānovērtē dažādās valstīs iegūto datu kvalitāte, lai tie būtu salīdzināmi un ļautu noteikt apdraudējumu, ko rada jaunas un kompleksa, tajā skaitā "nezināma vai mainīga sastāva" vielas. Šim nolūkam paredzētas klasifikācijas sistēmas jau ir izstrādātas, piemēram, *Society of Chemical Hazard Communications* izstrādātā sistēma. Speciālistu novērtēti dati ir pieejami *Toxic Effects of Chemical Substances* reģistrā. Rodas iespaids, ka vēl nav pilnīgi skaidrs, kādai jābūt pareizai procedūrai šajā ziņā (iespējams, jāiesaista ANO), vai nav piešķirti resursi un finanšu līdzekļi.

Briselē, 2008. gada 12. martā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS